

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Miłosz Motyka

DOZE-III.050.5.2024.IM
3120015.12156110.9832256
Warszawa, 12-04-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana posła Daniela Milewskiego z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie zapowiedzi rozwoju energetyki wiatrowej w pakiecie zobowiązań prezentowanych przez Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska (sygn. K10INT2262), poniżej przedstawiam odpowiedzi na zadane pytania.

1. Kiedy Ministerstwo zamierza przedstawić projekt ustawy w tym zakresie Sejmowi RP?

Projekt nowelizacji ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 317), dalej: „ustawa o inwestycjach”, aktualnie znajduje się na etapie prac wewnątrz-departamentalnych. Celem Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest przedłożenie nowelizacji ustawy o inwestycjach do konsultacji publicznych oraz uzgodnień międzyresortowych w II kwartale 2024 r.

Podkreśla się przy tym, iż zmiany prawa w tym zakresie będą procedowane w procesie, który zagwarantuje pełną transparentność oraz możliwość wypowiedzi najbardziej zainteresowanym, w tym przedstawicielom jednostek samorządu terytorialnego, społecznościom lokalnym mieszkającym w pobliżu elektrowni wiatrowej, jak również branży wiatrowej. Wypracowanie konsensusu w powyższym zakresie ze społecznościami lokalnymi będzie warunkiem koniecznym do przyjęcia nowelizacji omawianej ustawy. Zgodnie z powyższym termin przedłożenia nowelizacji omawianej ustawy Sejmowi RP będzie bezpośrednio związany z czasem trwania konsultacji.

2. Jakie będą kryteria oceny lokalizacji nowych farm wiatrowych i jakie instytucje będą zaangażowane w ten proces?

Jednym z podstawowych celów nowelizacji ustawy o inwestycjach jest przyjęcie 500-metrowej, minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od budynków mieszkalnych. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że dużą rolę w lokalizacji elektrowni wiatrowych odgrywają samorzady terytorialne, które opracowują Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP). Organy te w ramach władztwa planistycznego mogą przyjąć odległość od budynków mieszkalnych większą niż ustawowa odległość minimalna, o której mowa powyżej.

Kolejnym założeniem jest wprowadzenie możliwości lokalizowania elektrowni wiatrowej wraz z inwestycjami towarzyszącymi na podstawie Zintegrowanego Planu Inwestycyjnego, dalej: „ZPI”. ZPI to nowa procedura planistyczna wprowadzona ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1688).

Uregulowanie możliwości lokalizowania elektrowni wiatrowych na podstawie ZPI pozwoli na uruchomienie nowych inwestycji w energetyce wiatrowej.

Oprócz powyższych przykładów projekt ustawy będzie przewidywał szereg usprawnień o charakterze proceduralnym.

3. W jakiej formie lokalne społeczności będą otrzymywać swój 5% udział w sprzedaży energii?

Uprzejmie wyjaśniam, że ustawa z dnia 9 marca 2023 roku o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 553), dalej: „ustawa z dnia 9 marca 2023 r.”, wprowadziła narzędzie ułatwiające zaangażowanie mieszkańców gmin w rozwój energetyki wiatrowej.

Na inwestora planującego budowę elektrowni wiatrowej na terenie danej gminy nałożono obowiązek wydzielenia co najmniej 10% mocy zainstalowanej projektowanego przedsięwzięcia. Dodatkowo umożliwiono zainteresowanym mieszkańcom nabycie udziału w wytwarzanej energii. Na podstawie tych przepisów mogą oni zgłosić chęć objęcia udziału w mocy zainstalowanej elektrowni wiatrowej nie większego niż 2 kW na każdy własny punkt poboru energii.

Mieszkaniec gminy, który zawarł umowę i pokrył koszt objęcia udziału w mocy zainstalowanej elektrowni wiatrowej, uzyskuje status prosumenta wirtualnego na okres kolejnych 15 lat od dnia wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej w danej elektrowni wiatrowej.

Udział prosumenta wirtualnego w wytwarzaniu energii przez elektrownię wiatrową jest proporcjonalny do procentowego udziału w mocy zainstalowanej przysługującej mieszkańcowi gminy w łącznej mocy zainstalowanej elektrowni wiatrowej.

Prosument wirtualny, zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1436 z późn. zm.) będzie rozliczany w systemie rozliczeń net-billing. Ten sposób rozliczeń prosumentów polega na wartościowym rozliczeniu wytwarzanej i zużywanej energii elektrycznej. Prosument ponosi koszty opłaty dystrybucyjnej zmiennej i może rozliczać wartość nadwyżki wyprodukowanej energii przez 12 miesięcy. Jest także zwolniony z obowiązku odprowadzania podatku dochodowego PIT, akcyzy i VAT. Nadwyżki energii elektrycznej, które zostaną wprowadzone do sieci, stanowiąc w danym miesiącu wartość depozytu prosumenckiego, są ustalane i przypisywane do konta prosumenckiego w następnym miesiącu kalendarzowym.

4. Czy istnieją środki zaradcze dla ewentualnych negatywnych skutków dla środowiska i zdrowia ludzi związanych z budową farm wiatrowych?

Warto wyjaśnić, że do podstawowych rodzajów oddziaływań turbin wiatrowych na środowisko można zaliczyć: emisję hałasu w zakresie dźwięków słyszalnych oraz infradźwięków, pole magnetyczne, wibracje i drgania, oddziaływania mechaniczne oraz efekty świetlne (migotanie cienia oraz refleksy świetlne). Mitygując ryzyko występowania tych negatywnych oddziaływań ustawodawca wprowadził szereg przepisów mających na celu ochronę środowiska oraz ludzi mieszkających w pobliżu elektrowni wiatrowych.

W ramach planowanych elektrowni wiatrowych wójt, burmistrz lub prezydent mają obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w MPZP. Zasada ta ma na celu podniesienie standardów, co do ochrony flory, fauny oraz życia i zdrowia ludzi.

Dodatkowo, oprócz zasady minimalnej odległości elektrowni wiatrowej od zabudowań, funkcjonuje zasada minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od form ochrony przyrody. Zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarach parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000. Natomiast

obowiązek zachowania odległości pozostawiono w przypadku parków narodowych – 10 H (dziesięciokrotność wysokości elektrowni wiatrowej) i rezerwatów przyrody (500 metrów).

Kolejnym wprowadzonym wymogiem jest certyfikacja elementów technicznych turbin wiatrowych oraz ochrona przed starymi urządzeniami. Regulacje zakładają, że inwestor ma obowiązek bezpiecznej eksploatacji elementów technicznych elektrowni wiatrowej, w tym właściwego serwisu tych elementów. Niedostosowanie się do tych regulacji będzie oznaczać dla inwestora karę pieniężną. Obowiązek serwisowania realizuje certyfikowany podmiot, który został akredytowany przez Urząd Dozoru Technicznego.

Warto wspomnieć, że ustawa o inwestycjach, wprowadzając regulacje dotyczące certyfikacji elementów technicznych, wprowadziła również szereg wymogów, które musi spełnić przedsiębiorca, aby zostać wpisanym do rejestru przedsiębiorców wykonujących czynności i przeglądy serwisowe elementów technicznych elektrowni wiatrowej. Takie przedsiębiorstwo musi przejść weryfikacje:

- 1) spełnienia minimalnych wymagań w zakresie dysponowania personelem posiadającym niezbędne uprawnienia, doświadczenie i kompetencje zawodowe do wykonywania czynności i przeglądów serwisowych w elektrowni wiatrowej;
- 2) dysponowania wdrożonymi procedurami wykonywania czynności i przeglądów serwisowych elementów technicznych elektrowni wiatrowych;
- 3) dysponowania wyposażeniem pomiarowo-badawczym, które jest zgodne z listą przewidzianą w instrukcji konserwacji elektrowni wiatrowej, oraz sprawdzenie, czy używane wyposażenie pomiarowo-badawcze jest objęte nadzorem metrologicznym, jeżeli taki nadzór jest wymagany;
- 4) dysponowania sprzętem i urządzeniami niezbędnymi do wykonywania czynności i przeglądów serwisowych.

W ten sposób zaproponowane przepisy uzupełniają się z regulacjami już powszechnie obowiązującymi, które skutecznie zapobiegają stosowaniu przestarzałych turbin wiatrowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy – Prawo energetyczne, koncesję może uzyskać wyłącznie wytwórca energii elektrycznej w elektrowni wiatrowej, która została wyprodukowana nie wcześniej w okresie 33 miesięcy od rozpoczęcia wytwarzania energii. Analogiczne rozwiązania zostały zastosowane w przypadku instalacji obejmowanych wsparciem publicznym w formie aukcji.

Wymienione regulacje mają wpływ na zwiększenie bezpieczeństwa osób dokonujących serwisowania elektrowni wiatrowych i dają jasny sygnał, jakie wymogi powinien spełniać pracownik, biorący bezpośredni udział w budowie takiej instalacji.

5. Jakie są plany na promocję i zachęcanie społeczności lokalnych do korzystania z korzyści związanych z budową farm wiatrowych?

Zakłada się wiele korzyści dla lokalnych społeczności związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych. Poza bezpośrednimi wpływami do samorządu z tytułu podatków lokalnych, należy zauważyć wymienione wcześniej korzyści wynikające z możliwości korzystania z energii wytworzonej w farmach wiatrowych w postaci prosumenta wirtualnego. Dodatkowo, warto zaznaczyć, że rozwój energii odnawialnej będzie mieć wpływ na zwiększenie konkurencyjności polskiego przemysłu oraz obniżenie kosztów energii zarówno dla odbiorców końcowych, a w więc również mieszkańców gmin z elektrowniami wiatrowymi, jak i dla gospodarki, co pośrednio wpłynie na podniesienie poziomu życia społeczeństwa.

Kluczowe znaczenie w procesie promowania i zachęcania społeczności lokalnych do skorzystania z oferty inwestora w zakresie prosumenta wirtualnego ma jednostka

samorządu terytorialnego, w tym przypadku gmina, której zadaniem jest określenie liczby mieszkańców gminy potencjalnie zainteresowanych przystąpieniem do umowy z inwestorem. Regulacje prawne zawarte w ustawie z dnia 9 marca 2023 r. określają zasady współpracy mieszkańców gminy z inwestorem, a także inwestora z gminą.

Zgodnie z art. 6g ust. 3 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. wójt, burmistrz albo prezydent miasta gminy, na terenie której jest lokalizowana elektrownia wiatrowa, po poinformowaniu przez inwestora o wydaniu decyzji o pozwoleniu na budowę elektrowni wiatrowej, ogłasza w prasie miejscowej, przez obwieszczenie oraz udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu gminy lub miasta, na stronie podmiotowej urzędu gminy lub miasta, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, informację o możliwości objęcia udziału w mocy zainstalowanej elektrowni wiatrowej, określając formę, miejsce i termin składania zgłoszeń objęcia udziału w mocy zainstalowanej. Termin składania zgłoszeń objęcia udziału w mocy zainstalowanej nie może być krótszy niż 30 dni i dłuższy niż 120 dni od dnia wydania obwieszczenia.

Należy także podkreślić, że poza działaniami wskazanymi powyżej, gmina może dodatkowo promować możliwość skorzystania z oferty inwestora. Ustawodawca nie wprowadził żadnych ograniczeń w doborze narzędzi marketingowych tym zakresie, pozostawiając gminom pełną dowolność w zakresie ich wyboru.

Włączenie mieszkańców gminy do katalogu prosumentów wirtualnych jest spójne z kierunkami rozwoju rynku prosumenckiego. Przepisy zawarte w ustawie z dnia 9 marca 2023 r. mają na celu zwiększenie opłacalności i zmniejszenie kosztów inwestycyjnych w odnawialne źródła energii, które musieliby ponieść mieszkańcy gmin planujący podobne inwestycje samodzielnie. Ponadto, regulacja ma na celu wprowadzenie kompromisu pomiędzy interesami społeczności lokalnych i inwestorów w elektrownie wiatrowe, poprzez wdrożenie rozwiązania, dzięki któremu obie strony będą uzyskiwać korzyści z budowy elektrowni wiatrowej.

Przepisy, które zostały w tym zakresie przyjęte przez Sejm, wymagają jednak dalszych prac. Ministerstwo Klimatu i Środowiska dąży do tego, aby mechanizm prosumenta wirtualnego zawarty w ustawie o inwestycjach mógł realnie zafunkcjonować i stanowić znaczące wsparcie dla społeczności lokalnych i obywateli, którzy zechcą skorzystać z zielonej energii i włączyć się w transformację energetyczną kraju.

Z wyrazami szacunku

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/